

PRINCIPII ANTROPOLOGICE ORTODOXE PENTRU O TEOLOGIE A MIGRAȚIEI, ÎN CONTEXTUL ACTUAL AL MISIUNII BISERICII

Diac. lect. dr. Cătălin VATAMANU
Facultatea de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași

Abstract

Today, in the context of the Islamic State attacks against ethnic and religious communities in Syria and Iraq, which could be considered a genocide, the Church must intervene with the authority it has in the world, through the power of grace and the power of the word received from Christ, the Lord of peace and communion, to give from Heaven „the peace of the whole world, the good estate of the holy churches of God”. A chance for these refugees would be that the Churches of Europe to offer them the possibility to live their spirituality in their native language. In their own community with its own national identity and own Church, the immigrant is not a stranger anymore, but he is like at home. Minority religious communities in the Diaspora are not and do not become ethnic ghettos, but relying on their spiritual vitality, they can share values and they can get rich through the diversity of local churches values. Migration is not and should not become just a social or economic phenomenon. It has a profound theological particularity, because the experience of emigration is the experience of seeking God, and the experience of immigration is the experience of finding Him in theologicus locus, that place of God's revelation and communion with Him.

Keywords: migration, mission, peace, communion, identity, Syria, theology of migration.

Argument

În 2015, tot mai mulți refugiați din Siria, Afganistan și nordul Africii caută să ajungă, prin mijloace de cele mai multe ori ilegale, în Europa. În 2012, potrivit datelor oficiale ale Uniunii Europene, au cerut azil în țările din Uniune 24.000 de refugiați din Siria. Potrivit datelor Biroului European pentru Azil Politic, în 2013, în unele țări europene, numărul cererilor de acordare de azil politic pentru cetățenii

sirieni era de 3.000-3.500 pe lună, în continuă creștere¹. Conflictul armat generalizat în Siria a dus la moartea, în 2014, a peste 75.000 de oameni, bilanțul total al conflictului depășind 200.000 de morți, conform estimărilor organizației Observatorul Sirian pentru Drepturile Omului (OSDO), potrivit AFP, preluat de Mediafax². În 2014, în Siria au fost omorâți în război 17.790 de civili, dintre care 3.501 copii, conform bilanțului realizat de OSDO. La aceștia se adaugă persoanele executate de gruparea jihadistă Statul Islamic (SI). OSDO a numărat 3.027 de execuții comise de gruparea extremistă Statul Islamic în Siria, majoritatea civili, de la proclamarea, în urmă cu un an, pe 28 iunie 2014, a „califatului” în Siria și Irak. Printre persoanele executate sunt 1.787 civili, dintre care 74 copii³.

Atitudinea statelor europene față de aceste atrocități este lipsită de consistență și unitate, simțindu-se nevoia acută a unei politici coerente, atente, viabile și implicate. Autoritățile germane și-au exprimat oficial disponibilitatea de a oferi azil politic pentru cinci mii de sirieni, iar Diakonia Bisericii Evanghelice este implicată activ în asistența socială a refugiaților, atât în Germania, cât și în taberele de refugiați din zonele de conflict ale Orientului Apropiat⁴. Autoritățile suedeze au decis să ofere celor opt mii de sirieni care au venit în Suedia, începând din 2012, permis de ședere permanentă și dreptul de a-i aduce în țară pe membrii familiilor lor. Refugiații din Siria sunt în căutare de refugiu și în țări apropiate Turciei, în Grecia și Bulgaria, unde centrele de primire sunt supraaglomerate. Drept urmare, mulți sirieni sunt plasați temporar în închisori, unde condițiile sunt proaste. Autoritățile Ciprului au interzis accesul sirienilor în țară, refuzând categoric să primească refugiați⁵.

¹ http://romanian.ruvr.ru/2013_09_12/Conflictul-sirian-agraveaza-problema-migratiei-in-Europa-9704/ (accesat pe 22 martie 2015).

² <http://www.mediafax.ro/externe/numarul-victimelor-conflictelor-armate-a-crescut-semnificativ-in-2014-la-nivel-global-14010543> (accesat pe 22 martie 2015).

³ *Ibidem*.

⁴ De la începutul războiului civil din Siria, „Diakonie Katastrophenhilfe” și „Brot für die Welt” ale Bisericii Evanghelice din Germania au finanțat cu aproximativ 15 milioane de euro circa jumătate de milion de oameni din zonele de conflict, prin intermediul organizațiilor partenere de acolo. Cf. <http://www.diakonie-katastrophenhilfe.de/hilfe-weltweit/uebersicht-aller-projekte/syrien-irak/syrien-irak.html> (accesat pe 15 iunie 2015).

⁵ http://romanian.ruvr.ru/2013_09_12/Conflictul-sirian-agraveaza-problema-migratiei-in-Europa-9704/ (accesat pe 22 martie 2015).

În primele patru luni ale lui 2015, peste 600 de cetățeni străini au încercat să intre fraudulos în România. Aproape jumătate sunt sirieni. Mulți cad victime traficantilor de persoane, care profită de suferința lor. În țara noastră sunt șase centre de cazare pentru refugiați, cu un total de 920 de locuri, și care sunt ocupate doar un sfert. Țara noastră ar putea adăposti încă 700 de refugiați. În București funcționează o asociație a sirienilor, care acordă ajutor material și moral refugiaților⁶.

În 2014, toate bisericile și mănăstirile din Patriarhia Română au făcut o colectă pentru ajutorarea creștinilor din Siria și alte zone din Orientul Mijlociu, strângându-se 500.000 de euro, care au fost trimiși spre ajutorarea comunităților de acolo. Pe 30 noiembrie, în ziua de sărbătoare a Sfântului Apostol Andrei, cel Întâi chemat, Ocrotitorul României, la Catedrala Patriarhală din București, Sfânta Liturghie a fost săvârșită de Preafericitul Părinte Ioan al X-lea, Patriarhul Antiohiei și al Întregului Orient și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României. În cuvântul Său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a exprimat speranța că pacea și buna-înțelegere între oameni de credințe și culturi diferite, în această parte a lumii, vor fi restabilite cât mai curând: „În anul 2013, potrivit rapoartelor organizațiilor internaționale, în Siria, 1.213 creștini au murit pentru credința lor, peste 60 de biserici creștine au fost distruse și aproape 500.000 de creștini au părăsit această țară. Doi ierarhi, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Paul de Aleppo și Alexandretta din Patriarhia Antiohiei și a Întregului Orient, precum și Înaltpreasfințitul Părinte Gregorios Yohanna Ibrahim de Aleppo din Patriarhia Siriană a Antiohiei și a Întregului Orient au fost răpiți în data de 22 aprilie 2013, în timp ce acordau asistență spirituală comunității creștine de limbă arabă din zona de graniță a Siriei cu Turcia și nu au fost eliberați nici până acum⁷. Patriarhia Română își exprimă speranța că în această parte a Orientului Mijlociu vor fi restabilite cât mai curând pacea și buna-înțelegere între oameni de credințe și culturi diferite”. Preafericirea

---

⁶ http://stiri.tvr.ro/romania-atractiva-pentru-imigranti-tara-noastra-ar-putea-adaposti-aproape-700-de-noi-refugiati_60412.html (accesat pe 16 mai 2015).

⁷ Nici la data scrierii acestui studiu cei doi ierarhi nu au fost eliberați. De altfel, de la data răpirii lor nu se mai știe nimic despre starea lor de sănătate, dacă mai sunt sau nu în viață. Privind această problemă, la Budapesta, pe 3-8 iulie 2013, în cadrul celei de-a 14-a întâlniri a Conferinței Bisericilor Europene (CEC), la

Sa reliefa în aceeași predică importanța istorică, apostolică a mărturisirii Bisericii Siriene în Biserica Ortodoxă Una: „Locul în care prima dată ucenicii lui Iisus au fost numiți creștini a fost Antiohia Siriei și aceasta ne face să fim și mai solidari, împreună suferind cu acești creștini prigoniți. În Siria au trăit o mulțime de sfinți care sunt pomeniți în cărțile noastre de cult și în Filocalie, deci rădăcinile creștine cele mai vechi se află în părțile Palestinei și ale Siriei. În Siria mai sunt câteva sate în care se vorbește limba aramaică, limba pe care a vorbit-o Mântuitorul Iisus Hristos. Avem o afecțiune deosebită față de acești creștini, care de-a lungul veacurilor, în pofida năvălirilor popoarelor migratoare, și-au păstrat credința. Acum sunt nevoiți să-și părăsească țara și casele lor pentru că există o neînțelegere din punct de vedere politic. Să ne rugăm lui Dumnezeu să aducă pace și înțelegere între oameni și să mângâie pe cei care sunt întristați și îndoliați”. În 2009, Patriarhia Română a numit pentru comunitatea ortodocșilor români din Damasc un preot misionar. „Să ne ajute Bunul Dumnezeu să putem și noi da o mână de ajutor mai ales că avem o parohie ortodoxă românească la Damasc. Intenționăm să înființăm una și în Liban, la Beirut. Preotul nostru de acolo ne ține la curent cu situația creștinilor din Siria, după ce vizitează din când în când comunitatea. Noi sperăm să înceteze în curând acest război care aduce multă suferință și multă durere. Să ne ajute Bunul Dumnezeu să ne bucurăm de ziua în care creștinii nu vor mai fi persecutați în această țară și nici în alte părți ale lumii”, a mai spus Preafericirea Sa⁸.

---

care am participat ca delegat al Patriarhiei Române, s-a luat atitudine față de atrocitățile din Siria, fiind consemnate în raportul final al adunării următoarele: „The Conference of European Churches was deeply disturbed and saddened by the news of the kidnapping of priests, Christian believers and the Syrian Orthodox and Greek Orthodox Archbishops of Aleppo, Metropolitan Gregorios Yohanna Ibrahim and Metropolitan Paul Yazigi. The Archbishops had been warning us of the threat to religious tolerance and diversity resulting from the two - year conflict in their country. In all these situations and for all those caught in conflicts of war and the resulting displacements, the Conference of European Churches must speak out. We plead for religious tolerance, justice and peace for everyone throughout the world.” Cf. http://assembly2013.ceceurope.org/fileadmin/filer/cec/2013_Assembly-Documents/Speeches/GEN_04_Report_from_General_Secretary_EN.pdf (accesat pe 22 martie 2015).

⁸ <http://patriarhia.ro/sarbatoarea-sfantului-apostol-andrei-ocrotitorul-romaniei-la-patriarhie-7724.html> (accesat pe 22 martie 2015).

Situația din Siria și nordul Africii este îngrijorătoare, la fel cum o mare preocupare a Bisericilor europene o constituie acum mulțimea refugiaților din aceste zone de conflict, ce își caută siguranța în Europa. Este adevărat că migrația, fluxul de populație intranațional și internațional, a dus la o mai mare diversitate religioasă în Europa, cu impact asupra Bisericilor tradiționale, schimbând în mod semnificativ scena religioasă. Prin migrație, anumite culte, minoritare în țara de proveniență, s-au dezvoltat în țări de tradiție catolică, protestantă sau ortodoxă. În țările din Europa de Sud-Est (România, Moldova, Ucraina, Bulgaria), dar și în Italia, Irlanda, Franța, au câștigat mai mulți adepți, în special Bisericile neo-protestante – adventiste, baptiste, pentecostale – și cultele independente – Martorii lui Iehova și mormoni. Și diaspora ortodoxă a devenit mai numeroasă, încât numărul bisericilor noi a crescut, iar aria geografică a răspândirii lor corespunde necesităților spirituale ale ortodocșilor de pretutindeni. Statul român și Patriarhia Română au conceput și implementat programe destinate românilor din străinătate, vizând menținerea contactului viu dintre aceștia și comunitățile de origine, dar și consolidarea comunităților de români din afara granițelor, pentru conservarea valorilor naționale.

Prin urmare, fenomenul migrației are efecte nu doar asupra hărții geografice, sociale, economice, culturale a lumii, ci și asupra hărții ecleziale. Și, atâta vreme cât acest fenomen ia amploare, toți acești factori sunt responsabili de respectarea demnității umane, de promovarea, protejarea și apărarea democrației, de respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și de acționarea, în conformitate cu prevederile dreptului internațional, pentru accelerarea modernizării și dezvoltării sale economice și sociale, de asigurarea unui standard de viață și de afirmarea deplină a identității naționale.

Astăzi, în contextul atacurilor comise de extremiștii din gruparea Statul Islamic (SI) asupra comunităților etnice și religioase din Siria și Irak, care ar putea fi considerate un genocid, Biserica trebuie să intervină cu autoritatea pe care o are în lume, prin mijloacele harice și prin puterea cuvântului primite de la Hristos, Domnul păcii și al comuniunii, pentru a dărui de Sus „pacea a toată lumea și buna stare a Sfințelor lui Dumnezeu biserici”.

Fundamentele teologice ale viețuirii „acasă”, la „graniță” și în „străinătate”

Creat după chipul lui Dumnezeu, omul are vocația asemănării cu El, pe care trebuie să o concretizeze prin lucrarea harului în viața sa. Suflarea dătătoare de existență vine în om de la Dumnezeu și, astfel, omul *in-suflat*, având amprenta Chipului treimic, se orientează spre veșnicie. Ieșind în timp din veșnicia iubirii atotmilostive a Dătătorului de viață Dumnezeu, omul nu are altă destinație decât veșnicia. Vocația de a fi persoană, capabilă și deschisă spre comuniunea de persoane, după modelul Sfintei Treimi, nu poate sfârși în neant, în inexistență, în moarte. „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne. Și neliniștit este sufletul meu până nu-și va afla odihna întru Tine”, afirma Fericitul Augustin, punând accent tocmai pe convingerea că zidirea lui Dumnezeu lucrează mântuirea, în neliniștea determinată de efemeritate și de nesiguranța vredniciei personale (Efes. 2, 8-10; I Cor. 10, 12; Filip. 2, 12), și așteaptă „în carne” odihna, ca stare de sălășluire în binecuvântarea divină: „Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii” (Mt. 25, 34).

Lucrarea harului dumnezeiesc în creație așteaptă răspunsul liber al omului. Chipul divin veșnic în om, pervertit prin cădere, caută nu doar reactualizarea, reînnoirea, ci și devenirea sa ca mediu profetic, orientat spre eshaton, al icoanei lui Hristos. Cel care are amprenta Chipului și imprimă cu această identitate creația este cel care reactualizează în carnea trecătoare veșnicia. Dar cel care păstrează vălul pe inima lui (II Cor. 3, 14-15), care este chipul divin, își autolimitază capacitatea vederii duhovnicești. Abia când „se vor întoarce la Domnul”, „se va lua acoperământul de pe inima lor” (II Cor. 3, 16) și vor recunoaște că fața Domnului Hristos e „chipul” cel mai deplin al lui Dumnezeu, după cum afirma Părintele Dumitru Stăniloae⁹. Adam, cel care a oscilat în grădina edenică între „a mânca” și „a nu mânca” din pomul cunoștinței binelui și a răului, este omul care, mai apoi, a ales să nu mai trăiască în proximitatea lui Dumnezeu și să „câștige” distanța, independența, intimitatea existenței „în afară”.

⁹ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Icoanele în cultul ortodox*, în „Ortodoxia”, an. XXX (1978), nr. 3, pp. 475-487.

Acolo, în lumea care rodește spini și pălămidă (Fc. 3, 18-19), el trăiește nostalgia Paradisului (după cum numea Nechifor Crainic „exilul” din Rai¹⁰), pe care, din afara lui, și-l reprezintă iconic în spațiul dăruit de Dumnezeu. Omul căzut în păcat trăiește constant frustrarea de a fi „la graniță”, împărțit între două realități, două identități, de multe ori intangibile: identitatea ontologică de cetățean al Raiului, dar, totodată, noua identitate a străinului de Paradis – calitatea de cetățean al lumii noi, moderne, și „câștigarea” statutului de străin, pelerin pe acest pământ, neposedându-l niciodată pe deplin¹¹.

Plecând de la vocația inițială, asemănarea cu Dumnezeu, înțelegem că responsabilitatea sfântă a omului este acum „trecerea graniței”, de la existența vremelnică, la viața veșnică în Împărăția Cerurilor. De multe ori însă, încercând să treacă granițele ce obturează vederea „dincolo”, omul sfârșește prin a trăi „la granițe”, la periferia vieții adevărate. Dar chiar și această viețuire la limită înseamnă viețuire în afară, în străinătate, până când, nădăjduind în harul de binecuvântare al lui Dumnezeu, determinăm liber iubirea catabolică milostivă a Celui care a depășit orice barieră, inclusiv pe cea a morții. Astfel, după cum afirmă Sfântul Apostol Pavel, „știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri” (II Cor. 5, 1). Bariera care trebuie ridicată este cea „venire în sine” a omului (Lc. 15, 17), pe care depășindu-o liber, conștient și

---

¹⁰ „Nostalgia paradisului e sentimentul că suntem din această lume și totuși nu-i aparținem; că lumea din spiritul nostru nu e identică cu lumea care ne înconjoară; că suntem în mijlocul ei ca niște rămași pe dinafară dintr-o ordine înaltă de existență, ce ni se refuză; că din această pricină nu putem adera întru totul la condiția mizeriei terestre, în care ne simțim exilați; și că, în sfârșit, tot ceea ce în ființa noastră rimează în chip tainic cu veșnicia ne împinge la depășirea modului actual de existență și la cucerirea unui mod superior și desăvârșit, conceput în antinomie cu cel de acum și de aici.” „Trista poveste a lui Adam se repetă cu fiecare din noi, fiindcă toți purtăm nostalgia personală a unui rai, pe care l-am pierdut.” Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*, Editura Moldova, Iași, 1994, p. 242.

¹¹ „Sensul binecuvântat al civilizației stă în măsura în care ea e numai un mijloc în slujba desăvârșirii spirituale. Dar când omul se avântă în gigantismul prometeic să dobândească lumea, iluzia acestei desfătări nu prețuiește nimic față de sufletul pe care și-l pierduse. Căci moartea desființează într-o clipă stăpânirea noastră asupra lumii. Civilizația concepută ca scop prometeic ca a reface paradisul terestru pentru propria-ți desfătare are ceva din tragedia trufiei simbolizate în povestea Turnului Babel.” Cf. *Ibidem*, p. 251.

responsabil, omul își transformă depărtarea spațială a păcatului (Lc. 15, 13) în apropiere de ceea ce a însemnat întotdeauna „acasă”: locul de unde a plecat de sub ascultarea Tatălui, Paradisul pe care l-a părăsit după propria voie (Lc. 15, 32).

Delimitări terminologice în context biblic

Fundamentarea teologică a noțiunilor „acasă”, „graniță”, „străinătate” și a termenilor conecși acestora este exprimată foarte bine, în aceleași coordonate, și la nivel semantic. Astfel, ebraicul זָר (zar), grecescul ξένοσ și latinescul *hostis*, toate desemnând o persoană care vine de altundeva, un „străin”, indică două realități. Dintr-o primă perspectivă, el este cel care, nefiind „de aici” sau „de la noi”, creează în mediul imigrării o tensiune constantă, ce devine în timp reciprocă. Pentru ceilalți, străinul este un individ din afară, ciudat, greu de înțeles, neintegrat, exterior mentalității și culturii lor, un intrus. Din cealaltă perspectivă, străinul privește mediul de imigrare ca un dezechilibru al siguranței de sine și ca pe o amenințare, ceea ce duce la o stare de frică.

Dar ξένοσ, precum și termenii sinonimi lui, înseamnă nu doar „străin”, ci și „oaspete”, „prieten”¹². Aceste înțelesuri ale lui ξένοσ, cu referire la buna găzduire și ospitalitate, distrug tensiunea dintre cele două realități prezentate mai sus, aparent antitetice. Cineva este străin în relație cu un altul, precum și gazda care oferă ospitalitatea. De aceea, străin nu este doar cel care caută un loc de ședere, ci și acel cineva care să îi ofere protecție legală. Romanii îl numeau pe un astfel de protector sponsor sau binefăcător *patronus* (pl. *patroni*)¹³. Relația de frică reciprocă se transformă, astfel, cel puțin la nivel conceptual, într-o relație de încredere mutuală.

Sintetizată astfel, opinia și atitudinea actuală a celor ce primesc imigranți oscilează între primul înțeles al termenului „străin” și cel de-al doilea, adică între xenofobie și xenofilie.

Atât în lumea greco-romană, cât și în cea iudaică, Dumnezeu este considerat creatorul și proniatorul creației întregi. Din textele

¹² Art. „ξένοσ”, în Walter Bauer, *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 5. Auflage, Alfred Töpelviann Verlag, Berlin, 1958, pp. 1083-1086.

¹³ Kenneth Quinn, *Poet and Audience in the Augustan Age*, în col. „Aufstieg und Niedergang der römischen Welt” (ANRW), II.30.1, 1982, p. 117.

vechi reiese o grijă specială din partea divinității pentru imigranți (Num. 15, 15-16; 35, 15; Ex. 22, 21; 23, 9; Deut. 1, 16; 24, 17-21; 26, 11-13; 27, 19). Textul Lev. 19, 34 pune la baza experienței de comuniune tocmai statutul de „străin”: „Străinul, care s-a așezat la voi, să fie pentru voi ca și bășinașul vostru; să-l iubiți ca pe voi înșivă, că și voi ați fost străini în pământul Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeu vostru”.

Dacă în Vechiul Testament omul era considerat înstrăinat de Dumnezeu – „voi sunteți străini și venetici înaintea Mea” (Lev. 25, 23) –, prin Întruparea lui Dumnezeu Fiul, omul primește vocația de a se înstrăina de lume, precum Dumnezeu Însuși este străin lumii, devine un imigrant în lumea aceasta. Astfel, Creștinismul a adus o revoluție în înțelegerea problemei migrației. Noul Testament îl înfățișează pe Iisus Hristos ca fiind *ξένος*, *Cel străin*. Dumnezeu Însuși devine un imigrant (Mt. 25, 35.43), tocmai pentru a întări această conștiință de pelerin a omului prin viață și necesitatea compasiunii față de cel străin. Primirea imigranților este Evanghelia lui Hristos, poruncă supremă și, în același timp, o condiție esențială la judecata finală (Mt. 25, 45-46; III In 1, 5).

În structura sa ontologică, omul este migrant din lume spre Împărăția lui Dumnezeu, creștinii fiind în lumea aceasta, dar nu din lumea aceasta (I In. 4, 5). Sfântul Pavel numește șederea vremelnică a omului pe pământ o locuire în cort: „Căci știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri” (II Cor. 5, 1).

Cu toate că statornicia omului nu e pe pământ, ci în ceruri, creștinul este un model de viețuire în această lume, prin supunerea lui autorităților, în calitate de cetățean al cetății: „(Creștinii) locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străinii; iau parte la toate ca cetățeni, dar pe toate le rabdă ca străini; orice țară străină le e patrie și orice patrie le e țară străină”¹⁴. Menirea creștinului nu este de a se stabili permanent în această lume, ci de a trăi ca străin, doar temporal, în această lume¹⁵. Acest loc de manifestare a vieții creștine este parohia, ca realitate eshatologică de celebrare a prezenței lui

---

¹⁴ *Epistola către Diognet*, V. 5, în col. PSB, vol. I, EIBMBOR, traducere de Pr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1979, p. 340.

¹⁵ Clement Alexandrinul, *Stromate*, III, cap. IV, 31, 3-4, în col. PSB, vol. V, traducere de Pr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1982, p. 200.

Dumnezeu. Primirea imigranților este o poruncă și o normă a vieții creștine încă de la începutul Bisericii (Rom. 12, 13; 1 Tim. 3, 2; 1 Ptr. 4, 9). Biserica promovează o nouă atitudine față de imigranți: ospitalitatea. Revoluția creștină este dată de faptul că și cel ce primește imigranți și imigrantul însuși sunt străini, adevărata gazdă este Hristos, Care îi aduce și îi primește împreună în sânul parohiei.

Dacă, dintr-o perspectivă laică, fenomenul migrației presupune existența a doi actori principali: cel ce primește pe străin și cel care este primit, străinul, din perspectivă teologică, și cel care primește și cel care este primit sunt împreună pelerini, călători în această lume spre Împărăția lui Dumnezeu, destinația omului. Toți suntem niște migranți, emigranți plecați din acel „acasă” despre care vă vorbeam, imigranți sosiți în „străinătatea” cu care nu ne identificăm în privința aspirațiilor noastre interioare. Unul față de celălalt, gazda și oaspetele, localnicul și străinul, stăpânul și supusul, proprietarul și servilul își pot trasa granițe, se pot delimita. Dar ambii în fața lui Dumnezeu, aceasta este adevărata provocare aici pe pământ. Ei trăiesc împreună, în solidaritate, viața în Hristos. Așa înțelegem de ce Apostolii Îi pun Mântuitorului o întrebare simplă, cu un răspuns – cel puțin în lumea fizică, a relațiilor sociale – suficient de evident: „Cine este vecinul/aproapele meu?” (Lc. 10, 29). Răspunsul Mântuitorului Hristos nu face referire la distanță, nici măcar una socială, economică, culturală, de vârstă sau de gen, ci implică ideea de participare: „Cel care a făcut milă cu el.» Și Iisus i-a zis: «Mergi și fă și tu asemenea!» (Lc. 10, 37). Slujirea aproapelui, diaconia, precum este prezentată în Pilda Bunului Samaritan, revelează în conținutul ei esențial cea mai profundă înțelegere a *koinonia*: comuniunea tuturor prin participare intimă, în Hristos. Prin această înțelegere teologică, creștinul este chemat a transcende distincția dintre „străin” și „gazdă”. De altfel, icoana Sfintei Treimi a lui Rubliov (sec. al XV-lea) exprimă vizual ceea ce e mărturisit mistic: comuniunea dintre Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, ca o comuniune a trei străini care au fost primiți și hrăniți de Avraam, în spiritul ospitalității față de străini (Gen. 18, Evr. 13, 2).

Omul are vocația de a fi în Casa lui Hristos – Biserica Sa cea Sfântă creația, care, după *natura*, Îl caută pe Dumnezeu, la rândul Lui căutător al omului căzut în păcat (Fc. 3, 9) spre a-l mântui.

Principii sociale, economice și culturale, ca bază pentru o teologie a migrației

Migrația poate fi definită ca deplasare a unei persoane sau a unui grup de persoane dintr-o regiune în alta, având drept scop schimbarea locului de trai, pentru o perioadă determinată sau nu. Aceasta poate avea cauze naturale sau artificiale: creșterea demografică, modificări climaterice, diverse procese care duc, în cele din urmă, la modificări de structură socială, instabilitate economică și/sau politică a țării de origine, stabilitatea asigurată de guvernul țării spre care se orientează emigrantul sau grupul de emigranți, motivații religioase etc. Așadar, migrația este un fenomen complex, determinat de cauze diverse și care poate avea efecte în toate aceste planuri ale existenței: economic, politic, social, cultural și religios.

Libertatea de mișcare dincolo de frontierele naționale a fost și este o valoare, stabilită astăzi și în Tratatul Uniunii Europene¹⁶. Astfel, călătoria liberă a persoanelor în orice țară este determinată de legi clare, care facilitează experiența descoperirii noului mediu politic, social, cultural, religios.

În plus, fără a te deplasa dintr-o țară în alta pentru un schimb cultural direct, comunicarea a devenit mai accesibilă și mai facilă, mijloacele electronice care favorizează prezența omului în spațiul virtual anulând de fapt orice tip de distanță. Comunicarea prin telefon a ajuns la fel de accesibilă precum cea locală sau națională, iar cea prin intermediul softurilor gratuite de tip Messenger sau Skype permite utilizatorilor să efectueze chiar convorbiri telefonice cu video prin Internet oriunde în lume. Asemenea softuri oferă și funcționalități adiționale gratuite: telefonie video, mesagerie instant, transfer de fișiere, conferințe telefonice și conferințe video, facilitând schimburile economice, sociale, culturale. Statistica ne arată care este impactul

---

¹⁶ Tocmai libertatea de mișcare și de ședere în țările Uniunii Europene caracterizează identitatea unui cetățean al Uniunii Europene. Tratatul de Maastricht (titlul II: „Dispoziții privind principiile democratice”, art. 9) afirmă: „Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii se adaugă cetățeniei naționale și nu o înlocuiește pe aceasta”. Cf. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045: RO:PDF> (accesat pe 22 martie 2015).

acestor mijloace de comunicare la nivel mondial. De exemplu, în septembrie 2011, Skype avea 929 de milioane de utilizatori¹⁷.

În aceste noi condiții, migrația nu mai este o decizie pentru întreaga viață. Mulți oameni trăiesc deja o viață transnațională: persoane singure sau căsătorite, familii cu copii, persoane de toate vârstele și pregătirile profesionale, provenite din diferite țări și culturi, într-o flexibilitate și adaptabilitate deosebite, locuiesc doar temporar într-o țară, urmând ca, după un anumit timp, să se mute într-o alta. Cel mai adesea, șederea lor într-un loc este determinată de angajarea și implicarea pe piața muncii, fiind condiționată de experiența profesională. În țările cu acorduri internaționale, studiile sunt recunoscute oficial și pot fi valorificate prin practicarea unei profesii. Dar nu doar livrarea de servicii la nivel local, național, este încurajată, ci și schimbul internațional, încât astăzi se produce și se vinde global.

Fără a intra într-o dialectică a argumentelor pro și contra pentru cele exprimate mai sus ca aspecte pozitive ale migrației și experiențelor economice, sociale, culturale, religioase pe care le facilitează acestea, putem afirma că, per ansamblu, schimbul interuman se desfășoară în pace și înțelegere. Din păcate, însă, provocările negative ale migrației sunt mai bine cunoscute decât partea ei pozitivă, ceea ce face ca poveștile de succes ale migranților care au contribuit la dezvoltarea socială și economică a societății în care au migrat să fie deseori uitate.

Dificultățile care apar prin migrație sunt considerate adeseori insurmontabile. Provocările legate de cunoașterea limbii și de comunicare sunt poate cele dintâi care apar în relațiile interpersonale internaționale. Buna cunoaștere a limbii țării în care ajunge migranțul îi poate facilita adaptabilitatea la noul mediu, integrarea în noul grup social sau profesional și receptarea lui ca unul „*asemenea*”. De cealaltă parte, necunoașterea limbii țării gazdă, adeseori a niciunei limbi de circulație internațională, creează blocaje de comunicare, ce, în completarea unor stări emoționale sau stereotipuri deja existente sau imediat create, pot duce la sentimentul desconsiderării sau chiar atitudine de dispreț și ură. Comunicarea verbală poate ridica poduri peste ceea ce ne separă, unind oamenii și înlăturând diferențele.

¹⁷ <http://ro.wikipedia.org/wiki/Skype> (accesat pe 22 martie 2015).

În plus, latura culturală a fenomenului de integrare este, cel mai adesea, neglijată de autorități¹⁸.

Fenomenul migrației aduce schimbări majore la nivel macro-social, dar în mod special, la nivel microsocial, asupra vieții de familie. Separarea și unificarea sporadică a membrilor familiilor, lipsa unei continuități a relațiilor dintre soți sau a părinților cu copiii pot duce la divorțuri și eșecuri în educația și creșterea copiilor. Preocuparea pentru îndeplinirea responsabilităților de serviciu într-o țară străină, cu angajatori și colegi de muncă de altă naționalitate decât a ta și vorbind o altă limbă, aduce temerea pentru siguranța locului de muncă și, implicit, dedicarea totală pentru evitarea oricăror neînțelegeri sau neîmpliniri de obiective profesionale. Deliberat sau nu, numeroase sunt cazurile când emigranții lucrează mult peste program, asta chiar poate după ce au început serviciul la ore la care localnicii încă se mai odihneau, iar responsabilitățile pentru aceștia sunt supradimensionate. Preocupat, așa cum este de altfel firesc, de câștigul financiar asigurat de salariul lunar (care asigură, parțial, și liniștea celorlalți membri ai familiei rămași în țară), emigrantul își neglijează de fapt familia.

Emigrantul nu este doar forță de muncă, impersonală, instrumentală, subordonată. Este cunoscut faptul că „Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă”, introdusă în 1992 prin Tratatul privind Uniunea Europeană, constituie piatra de temelie a politicii UE în acest domeniu, ea având ca principal scop să creeze locuri

---

¹⁸ În preambulul Tratatului privind Uniunea Europeană se afirmă că semnatarii se inspiră „din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei”. Articolul 3 alineatul (3) prevede că UE „veghează la protejerea și dezvoltarea patrimoniului cultural european”. Articolul 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede: „Uniunea contribuie la înflorirea culturilor statelor membre, respectând diversitatea națională și regională a acestora și punând în evidență, în același timp, moștenirea culturală comună. De asemenea, TFUE recunoaște specificitatea patrimoniului în ceea ce privește păstrarea diversității culturale, precum și necesitatea de a se asigura protecția patrimoniului în cadrul pieței unice. Cf. *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Spre o abordare integrată a patrimoniului cultural european*, text publicat pe http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com%282014%290477_/com_com%282014%290477_ro.pdf (accesat pe 22 martie 2015).

de muncă mai multe și mai bune pentru toți cetățenii Uniunii¹⁹. Dar fără o politică europeană activă de protejare a integrității și valorilor familiei, deschiderea pieții muncii se va dovedi în timp pierzătoare și va aduce, per ansamblu, prejudicii mai mari societății și așa globalizate, fără identitate.

Din această argumentare decurge un alt aspect important care provoacă dificultăți în adaptarea străinului la autohton și invers: diversitatea culturală și religioasă. Emigrantul vine „de acasă” cu obiceiurile și tradițiile proprii, întâlnind în noul mediu obiceiurile și tradițiile autohtonilor. În funcție de toleranța față de alteritate și deschiderea lor la nou, această întâlnire a culturilor și tradițiilor poate fi creatoare de relații, ducând la un interschimb cultural, sau, dimpotrivă, la nivelarea și apoi pierderea tradiției.

Despre aceste dificultăți pe care fenomenul migrației le aduce se pot spune multe, pro sau contra, și de aceea este nevoie de o echilibrare a opiniilor. Abordarea problemelor și dezvoltarea răspunsurilor adecvate sunt provocări la care trebuie să răspundă nu doar factorii de decizie politici, economici, sociali, culturali, ci și Biserica. Biserica are responsabilitatea de a fi un apărător puternic al demnității umane și, implicit, al dreptului persoanelor de a circula liber și de a trăi în altă parte, ca expresie a căutării lui Dumnezeu, Care dă omului dreptul și darul de a trăi o viață mai bună și demnă.

Fundamentele teologice ale experienței migrantului

Așa cum argumentam în primul capitol, unitatea ontologică a umanității o constituie omul creat după chipul lui Dumnezeu, destinat asemănării prin har cu El. În Dumnezeu toți suntem una, chiar dacă ne poziționăm diferit, după propriile șabloane, unii față de alții. Modelul unității Treimii guvernează umanitatea prin darul de iubire milostivă, împărtășită, a lui Dumnezeu: „Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi” (In 17, 11).

Pe de altă parte, realitatea existenței națiunilor, fiecare cu propria istorie și tradiție culturală, este evidentă. Petre Țuțea afirma:

---

¹⁹ Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă, publicată pe <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=ro> (accesat pe 22 martie 2015).

„Nimeni nu poate interzice unui popor să-și trăiască tradiția și istoria cu gloriile și înfrângerile ei”. Același, după ce îl citează pe istoricul Vasile Pârvan, care afirma că „Etnicul e punct de plecare și Universalul punct de sosire”, adaugă: „Eu, ca naționalist, am gândit multă vreme că națiunea e punctul terminus al evoluției universale. Când dispar popoarele, intrăm în turnul Babilonului”²⁰. Păstrarea propriei identități de neam, de limbă, de cultură și tradiții este exprimată deplin prin manifestarea convingerilor religioase. Delimitările pe care identitatea religioasă le aduce sunt absolut necesare pentru afirmarea propriilor valori și a omului ca persoană parteneră reală de dialog, dar și spre evitarea suprimării individualității conștiente și libere.

În teologia și spiritualitatea ortodoxă nu există mântuire a sine-lui în izolare de ceilalți. Mântuirea este comunitară și expresie a viețuirii împreună, iar nu a izolării, individualizării și egoismului hedonist. Lucrarea mântuirii noastre este după principiul teologic exprimat liturgic: „Pe noi înșine, și unii pe alții, și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm!”. Preocuparea pentru cel care îmi este „aproapele” – de fapt Hristos întruchipat în necunoscutul din proximitatea mea – implică și grija față de străini. Hristos poate fi „străinul”, de care noi, înstrăinându-ne, nu ne-am îngrijit: „Străin am fost și nu M-ați primit” (Mt. 25, 43). De altfel, întreg textul Mt. 25, 31-46 arată importanța compasiunii pentru cei vulnerabili: flămânzi, însetați, străini, fără haine, bolnavi, privați de libertate – experiențe pe care statutul de emigrant le poate presupune adesea. Prin urmare, atunci când vorbim de fenomenul migrației trebuie să promovăm, pe lângă responsabilități, și drepturile imigranților în societatea gazdă.

Biserica, model al comunității multiculturale în Hristos (Mc. 16, 15-20), adresează spre societate îndemnul de a integra migrantul și spre migrant de a accepta integrarea. Așa cum ne relatează cartea Faptele Apostolilor, în capitolul al doilea, lucrarea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii permite fiecărei persoane să audă glasul Apostolilor în limba maternă. Am putea vorbi, desigur, de adaptabilitatea

---

²⁰ Petre Țuțea, *Cugetări memorabile*, vol. I, Editura Scripta, București, 1999, în varianta electronică publicată pe <http://www.tutea.ro/Petre%20Tutea%20-%20Cugetari%20memorabile.pdf> (accesat pe 22 martie 2015).

cuvântului lui Dumnezeu la fiecare destinatar, un aspect al chenozei Cuvântului în cuvântul specific fiecărei limbi naționale. Infinitatea adaptabilității Cuvântului la fiecare dintre noi are taina, dar și frumusețea ei, reliefând importanța și frumusețea limbii și culturii fiecărei persoane căreia Evanghelia se adresează.

Bisericile din Europa oferă astăzi migrantilor posibilitatea de a trăi spiritualitatea lor în limba maternă. În diaspora, orice credincios este încorporat în trupul văzut al Bisericii, care este parohia și episcopia. Chiar dacă proxima biserică este la o distanță apreciabilă de casă, disponibilitatea preotului, care aduce prin rugăciune harul de binecuvântare al lui Dumnezeu în familie, poate reînnoi convingerea relației dintre *ecclesia magna* și *ecclesia minor*, Biserica de acasă. În propria comunitate cu identitate națională și în propria Biserică, imigrantul nu mai este străin, ci este precum acasă. Bisericile minoritare din diaspora nu sunt și nu devin ghetouri etnice, ci bazându-se pe vitalitatea lor spirituală, pot împărtăși valori și se pot îmbogăți din diversitatea valorilor Bisericilor autohtone.

Migrația nu este și nu trebuie să devină doar un fenomen social sau economic. Ea are o profundă particularitate teologică, pentru că experiența emigrării este experiența căutării lui Dumnezeu, iar experiența imigrării este experiența găsirii Lui în *theologicus locus*, acel loc favorabil descoperirii lui Dumnezeu și comuniunii cu El.

Pastorație și misiune în contextul migrației

Papa Ioan Paul al II-lea lansa întrebarea-avertisment: „Migrația este o realitate periculoasă pentru credință?” Este migrația, cu adevărat, o problemă teologică?

Biserica are misiunea, caracteristică ontologică a ei, de a se manifesta și implica în societate ca una, sfântă, apostolică și universal-sobornicească. Unitatea Bisericii dă omului de rând sentimentul apartinerii de întreg, trupul cel tainic, care este Hristos, oriunde s-ar afla. Sfințenia Bisericii este lucrarea de har și binecuvântare care transformă existența și îi redă sensul spre adevărata destinație: Sfântul Sfinților, „Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl”, „Unul fiind din Sfânta Treime, împreună-slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt”. Apostolicitatea nu este doar interioară Bisericii, ci este atributul ontologic exprimat misionar, vizibil nu doar

ca manifestare instituțională, ci și ca apostolat, „ieșire spre” al creștinului orientat eshatologic spre Împărăția Cerurilor. Cuvântul lui Hristos Unul este transmis apostolic pentru toți, universal: „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin” (Mt. 28, 19-10). Aceasta este sinteza teologică hristică a ființei Bisericii, întrucât toată lucrarea de învățare și sfințire în spațiul eclezial este pregătire cu Hristos pentru „urmarea lui Hristos”, prin Înălțare, spre locașurile cerești, spre odihna în Hristos Domnul.

Biserica întregă este călătoare, dar, totodată, și statornică. Fiecare membru al ei aparține, universal, „seminției alese, preoției împărătești, neamului sfânt, poporului agonisit de Dumnezeu” (I Pt. 2, 9), dar și, local, parohiei, comunitatea de origine, față de care el are o datorie morală. Biserica parohială este spațiul încreștinării sale prin Botez și al primirii Duhului Sfânt prin Taina Mirungerii și a Sfintei Împărtășiri, este locul unde a învățat Scriptura tâlcuită patristic și filocalic și unde părinții l-au inițiat în viața de rugăciune. Pentru foarte mulți, biserica este locul unde copiii au crescut, devenind maturi, de care se leagă devenirea lor socială, profesională, dar mai ales duhovnicească. Biserica este locul de fericită adormire a părinților, rudelor, prietenilor, loc al comuniunii cu cei mutați la cele veșnice.

Oriunde s-ar afla, cel plecat de acasă nu are voie să-și piardă identitatea, să se dezrădăceze, să uite de unde a plecat. Mulți imigranți preferă să-și construiască propriile biserici, în care să trăiască propria credință, așa cum o făceau acasă, având sentimentul de apartenență culturală și religioasă, sentimentul de „acasă”. În cazul acesta, *integrarea* implică acceptarea de către gazdă a contribuțiilor culturale și religioase ale imigranților, ceea ce duce și la un schimb în Biserică, la crearea a ceva nou. Acest lucru este cel mai dificil de acceptat în cadrul comunităților conservatoare. De aceea, într-o societate multiculturală sau interculturală, diferențele culturale și teologice trebuie să devină o resursă și nu un motiv de conflict. Dacă ei sunt exclusivi sau dominanți, dacă nu își împărtășesc reciproc valorile, aceste atitudini pot exacerba experiențele negative ale înstrăinării, frustrării și marginalizării imigranților. De aceea, responsabilitatea Bisericii este de a spune „nu” rasismului și xenofobiei, astăzi în creștere.

Membrii comunității trebuie să încerce să se dezvolte împreună, învățând unii de la alții și dezvoltând ceva nou. După modelul Sfintei Treimi, Biserica trebuie să fie una: „ca să fie una precum suntem și Noi” (In 17, 11).

Concluzii

Imigrantul este imaginea lui Hristos, El Însuși străin: „În lume era și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (In 1, 10-11). De aceea, primirea, adăpostirea, hrănirea, îmbrăcarea, asigurarea securității celui străin, ca manifestări ale milostivirii divine prin membrii Bisericii, sunt harisme necesare creștinului și punerea lor în practică este oportună. Ele au și o dimensiune eshatologică, fiind, per ansamblu, poruncă și condiție pentru mântuire.

Astăzi, Biserica oferă servicii religioase pentru imigranți și refugiați, dar acest lucru nu este de ajuns. Poate că în contextul escaladării de violență în lume, Biserica ar trebui să-și întărească pozițiile de partener implicat în societate, de aceeași autoritate cu alte instituții responsabile, să susțină și să promoveze un cadru legal în care să se desfășoare integrarea imigranților.

Întâietate pentru misiunea Bisericii îl are sufletul omului. De aceea, grija față de nevoile spirituale ale imigranților și ale familiilor acestora trebuie privită ca o prioritate pastorală, de insufare a unei atitudini de siguranță, că imigrantul se află sub pronia lui Dumnezeu. Apoi, Bisericile din țările gazdă ar putea fi deschise și favorabile incluziunii, să susțină în societate primirea imigranților, indiferent de religie, ca imagini vii ale lui Dumnezeu. Aceasta face diferența între o Biserică și un cult religios, atunci când Biserica arată imigranților dragostea lui Hristos.

Dimpreună cu instituțiile publice, Biserica are responsabilitatea să facă vizibilă lucrarea ei pentru protecția migranților, să respingă abuzurile împotriva migranților și să ofere sprijin în cazul în care abuzurile iau forme grave. Afirmarea demnității umane trebuie să fie o continuă temă de dialog și de cooperare interconfesională.

În țara gazdă, imigranții nu trebuie să trăiască într-o izolare spirituală, comunitatea parohială putând oferi un patronaj spiritual, ca suport pentru integrare. Pe lângă acțiunile Statului, Biserica, prin

intermediul parohiilor, poate facilita cursuri de limbă, cursuri de formare profesională, locuințe pentru refugiați, pentru mame cu copii, sprijin pentru victime ale traficului de persoane și ale violenței.

Integrarea imigranților poate fi făcută pe următoarele planuri:

1. cultural, prin cunoașterea limbii, a istoriei și a destinului cultural, dar, în același timp, prin crearea unui mediu propice pentru facilitarea acestui proces din partea comunității, prin respectarea diferențelor culturale și fundalului cultural cu care vine imigrantul;

2. social, prin integrarea socială a imigrantului, dar și prin garantarea din partea țării gazdă a dreptului la reunificarea familiei;

3. economic, prin accesul la piața muncii, dar și prin asigurarea unui cadru legal care să îl protejeze pe străin de exploatarea prin muncă;

4. politic, prin transformarea imigrantului într-un cetățean activ, implicat civic;

5. religios și spiritual, prin crearea unui context de dialog inter-religios, în care să-și manifeste autentic credința.

Desigur că există riscul ca implicarea Bisericii în favoarea migranților să poată fi malițios considerată o acțiune de prozelitism. Chiar și așa, Biserica nu trebuie să stea departe de cei străini, imigranți, refugiați, azilanți, cei mai mulți în dificultate, ci trebuie să se angajeze, chiar împreună cu oameni de altă credință, în lucrarea de protejare a lor. În acest sens, trebuie continuat dialogul Stat-Biserică pentru drepturile și protecția migranților.

Abordarea fenomenului migrației din partea Statului și a instituțiilor abilitate este una antropologică, înțeleasă contractual. De aceea este absolută nevoie să fie auzită vocea Bisericii, a cărei atitudine este una creștină, teologică, bazată pe comuniune și ospitalitate reciprocă. Gestionarea acestui fenomen doar de instituțiile laice riscă să creeze o soluție globală, în defavoarea păstrării identităților și a conștiințelor naționale. Tradițiile și specificul național al unui stat nu pot fi ignorate sau șterse, precum nici identitatea culturală, socială, religioasă a celui care vine ca migrant.

Biserica este spațiu misionar al dialogului și al comuniunii, al păcii și al conviețuirii. Ea este Casă a lui Dumnezeu, zidită pe adevăr și dreptate, iubire și libertate, dar și casă pentru noi toți. În Biserică învățăm și trăim comuniunea, acceptăm diversitatea și împărțim

pacea, afirmăm demnitatea umană și constituția noastră divină. Misiunea pentru, între și cu migrații trebuie să se manifeste în Biserica noastră, ca expresie a recunoștinței față de iubirea lui Dumnezeu pentru noi, cei care am fost străini, dar am devenit fii ai Săi, prin Fiul, Domnul nostru Iisus Hristos.